

DOJEMANJE SVETA V SODOBNI SLOVENSKI DRAMATIKI (POT K RUSKEMU BRALCU)

Julija A. Sozina

RAN, Institut slavjanovedenija, Moskva

UDK 821.163.6–2.09"20":316.752.4

Sodobni svet, ki je prežet z agresivnostjo, spet in spet sili dramatike, da mu posvetijo svojo duhovno energijo in ustvarjalno razmišljanje. Paradoks se pojavlja že na ravni dramskega junaka, saj je v sodobni slovenski drami nosilec čiste ljubezni lahko le družbeni obrobnež, obenem pa se v njej pojavlja tudi problem popolnega nesporazuma med sočlovekoma. V sodobni slovenski dramatikii prevladuje depresivno vzdušje, za (sodobni) svet, ki ga opisuje, pa je značilno, da se avtoriteta takoj spreobrne v avtoritarnost.

drama, sodobnost, dojemanje sveta, sorodna slovanska kultura, problem izbire

Playwrights are frequently compelled to dedicate their spiritual energy and creative thinking to the aggressive modern world. The paradox is that in the modern Slovene drama only a socially marginalised person can take the role of the medium of empyrean love. There is also the general problem of misunderstanding between people. In modern Slovene drama a mood of depression prevails and the modern world is characterised by authority that soon becomes authoritarianism.

drama, modernity, the perception of the world, shared Slavic culture, the problem of choice

Zadnjih nekaj let se po dolgem zatišju¹ spet izjemno dobro razvija prevajanje slovenske književnosti v ruščino. Poleg posameznih publikacij in redkih knjig je k popularizaciji slovenske literature v Rusiji zelo veliko prispevala antologija slovenske poezije v zbirki *Из века в век. Славянская поэзия XX–XXI²* (Iz stoletja v stoletje. Slovanska poezija 20. in 21. stol.), ki je izšla l. 2008 – po skoraj 20 letih od izdaje antologije slovenske poezije 20. stol., ki jo je pripravil Tone Pavček (Pavček, Romanenko 1989). Nova antologija ponuja predstavo o razvoju in smereh slovenske poezije v drugi polovici 20. stol., izbor pa odslikava dejansko stanje, saj ne vključuje le del priznanih mojstrov, temveč tudi relativno mladih avtorjev. V lanskem letu je začela izhajati zbirka *Словенский Глагол³* (Slovenska beseda), ki naj bi v 15 knjigah

¹ Posebno raziskavo na tem področju sva izvedli s Tatjano Ivanovno Čepelevsko (Čepelevskaja, Sozina 2011).

² Ideja projekta, ki si ga je zamislil pisatelj in prevajalec S. N. Glavjuk že sredi 90. let, je povezala pesnike, prevajalce in raziskovalce različnih slovanskih držav. Pred izdajo slovenske antologije so v zbirki že izšle antologije, posvečene poeziji Makedonije (2002), Srbije (2003), Belorusije (2003), Ukrajine (2004), Češke (2005), Bolgarije (2005), Slovaške (2006) in Hrvaške (2007), kasneje pa tudi Poljske (2012).

predstavila sodobno slovensko prozo. Izšli sta že dve knjigi kratke slovenske proze,⁴ proti koncu leta pa pričakujemo še tri romane. Februarja 2012 smo se prav tako na pobudo JAK RS odločili, da pripravimo še *Antologijo sodobne slovenske dramatike*, ki naj bi zaživela v okviru zbirke svetovne dramatike, ki izhaja pri založbi NLO (*Новое литературное обозрение* (Nova literarna obzorja)).

Stanje prevodne dejavnosti, vsaj kar se tiče prevodov slovenskih dram v ruščino, bi še pred kratkim lahko označili kot katastrofalno. Po koncu sovjetskega obdobja (v katerem je bilo prevedenih le malo dram – omenimo lahko Ivana Cankarja ali Andreja Hienga) je bila l. 2001 delno natisnjena drama *Jutri bo lepše* Evalda Flisarja v prevodu Nadežde Starikove in lani še *Kassandra* Borisa A. Novaka v prevodu Žane Perkvske. Dalj časa se je malokdo od ruskih založnikov sploh lotil tiska prevedene dramatike, ker se jim je to zdelo izguba časa. Vendar se je v zadnjih nekaj letih situacija spremenila. Gledališča so začela iskati nove vire. Kot kaže usoda svetovne dramske zbirke, ki se je začela l. 2008 pri založbi NLO z *Antologijo sodobne britanske dramatike*, potem pa nadaljevala z dvema knjigama francoske in eno knjigo poljske dramatike, tuja sodobna drama danes v Rusiji vzbuja posebno zanimanje, marsikaj pa se tudi uprizori.

Pred sestavljanje tujih literarnih antologij je postavljen cilj, da svojim sodržavljanom čim bolj ustrezno predstavijo značilnosti življenja, tradicije in posebnosti značajskih potez predstavljenega naroda, da bi si bralci lažje ustvarili splošno podobo o nekem drugem ter prav zato zanimivem dojemanju sveta. Ko pa gre za jezikovno in kulturno bližnji narod, kot smo v našem primeru Slovenci in Rusi, se sam po sebi poveča problem iskanja in prikazovanja medkulturnih stikov in križišč. Hočeš nočeš primerjaš razmerja, ki so uprizorjena v delih, delaš vzporednice, opažaš, da smo se na nekatere situacije, ki so jih izbrali avtorji, že zdavnaj navadili, pridobili smo tako rekoč nekakšno imuniteto, kar pa nam prinaša izgubo ostrine, ki je prav zaradi navedenega dejstva skoraj že ne opazimo več, pa čeprav je lahko to resnično škodljivo. Na drugi strani pa nekatere prikazane situacije še niso tako razprostranjene in prepoznavne, da bi se nam lahko zdele nevarne – v tem primeru gre za aktualizacijo problema, kar lahko pripomore k njegovi hitrejši rešitvi. Prav zaradi socialnega pomena je lahko preučevanje nam bližnjih literarnih praks bolj koristno kot preučevanje eksotičnih, oddaljenih. Kot primer prvega tipa lahko navedem dramo *Shocking Shopping* Matjaža Zupančiča, za drugi tip pa *5fantkov.si* Simone Semenič (več v

³ Pobudnik tega mednarodnega založniškega projekta je Javna agencija za knjigo Republike Slovenije, ob tej priložnosti pa izražam iskreno hvaležnost njenemu direktorju Vekoslavju Preglu. Udeleženci na ruski strani so: Vseruska državna knjižnica tuje literature M. I. Rudomino, Inštitut za slavistiko RAN, založba Center knjige Rudomino. Na slovenski strani projekt podpira tudi Društvo slovenskih pisateljev.

⁴ V okviru projekta sta v l. 2011 izšli dve knjigi slovenske proze v ruskem prevodu. Prvi zbornik *Против часовой стрелки: Словенская новелла. Избранное* (Proti toku časa: Slovenska novela. Izbor) je zaobjel tako rekoč stoletno obdobje razvoja slovenske novele, v njem pa so predstavljeni pisatelji različnih generacij in umetniških smeri. Druga knjiga *Словенская новелла XX века в переводах Майи Рыжовой* (Slovenska kratka proza 20. stoletja v prevodih Maje Ryžove) vključuje prevode del Ivana Cankarja, Prežihovega Voranca, Miška Kranjca, Franceta Bevka in Juša Kozaka, ki jih je v različnih obdobjih prevajala starešina ruske slovenistike.

nadaljevanju). Omeniti velja, da sta oba dramatika Grumova nagrajenca – Zupančič za l. 2011 in Semenič za l. 2009.

12. in 13. marca 2012 smo v moskovskem gledališču Школа современной пьесы (Šola sodobne drame), zahvaljujoč Maksimu Rejnu in njegovim kolegom, doživeli kar dve premieri slovenskih dram (v komorni verziji): *Shocking Shopping* Matjaža Zupančiča v režiji Jevgenija Kočetkova in *Pir*⁵ Simone Semenič v režiji Mihaila Jegorova. Pred tem je bila prav tako po zaslugi Maksima Rejna v ruskem mestu Vladimir uprizorjena drama Matjaža Zupančiča *Vladimir*. Ob tem lahko povemo, da je Maksim Rejno prevajalec iz angleščine, ki veliko potuje po gledaliških festivalih po celem svetu in se navdušuje nad slovansko dramo, ki je danes po njegovem mnenju zanimivejša od drugih nacionalnih enačic. Pri tem mu lahko le zaupamo.

Na ogled ruske uprizoritve drame *Shocking Shopping* sem šla z določeno skepso, saj sem ob poznavanju originalnega besedila razmišljala, da smo Rusi že v 90. letih trpeli zaradi praznih obljub in vsiljivcev, kar ponazarja eden od Zupančičevih likov (varnostnik Folker), ki v sebi uteleša takraten stereotip oboroženih moških, ki jim vladajo nagoni, ne pa možgani. Tudi po Rusiji so se že v 90. letih razrasle vsemogočne svetovne korporacije, ki so kot pajki razpele svoje mreže po celem svetu, s ponujanjem ugodja pa so si podrejele človeka – prav njim se upre dramatik. Treba pa je omeniti, da je v Rusiji šlo predvsem za naše lastne, »sovjetske« ljudi, ki so si hitro pridobili denar in so ga tudi radi trošili ter uporabljali orožje, obenem pa so ti ljudje pozabili na zakone in izgubili človeški obraz. Postali so celo osrednji liki nešteti šal, kjer so prikazani kot nespametni ljudje.

Zupančič svoje besedilo začelja z epigrafom iz *Pekla* Alighierijeve *Božanske komedije*: »Opustite vsako upanje, vi, ki vstopate!« Glavni junak Jožef, povprečnež od glave do pete, sodobni »majhen človek«, ki se je slučajno zapletel v tragično zgodbo in od katerega se, da lahko preživi, zahtevata le molk in soglasje, se nenadoma prelevi v junaka, ki žrtvuje svoje življenje, ko spozna, da mu nikdar ne bo uspelo utišati svoje vesti. Zadnja avtorska pripomba drame je: »(Folker mu položi roke na vrat in mu zlomi tilnik.)« Avtor s to gesto svojemu gledalcu ne nakaže nobenega izhoda, še več, vzame mu vsak up.

Ruska interpretacija obravnavane drame ponuja pravzaprav popolnoma drugačen pristop k isti situaciji. Režiserska in igralska iznajdba je zasnovana prav na humornem odnosu do dogodkov – Folkner, zgoraj omenjeni, je »pravi« junak iz priljubljenih vicev, ki celo vzbuja določeno sočutje, kar pa se pojavi tudi pri drugih osebah, saj je celotna situacija tako »domača«. V ospredju ostane povzdigovanje »majhnega človeka«. Konec drame pa se v interpretaciji vendarle spremeni – režiser izbriše zadnji odločilni stavek, saj noče zapasti v avtorski brezup, in tako gledalcu pusti še nekaj možnosti.

⁵ Tako sta prevajalca okrajšala naslov drame Simone Semenič *Zgodba o nekem slastnem truplu ali gostija ali kako so se roman abramovič, lik janša, štiriindvajsetletna julija kristeva, simona semenič in inicialki z. i. znašli v oblačku tobačnega dima*, ki je po enem mesecu – aprila – v režiji Primoža Ekarta in produkciji Zavoda Imaginarni prejela Šeligovo nagrado za najboljšo predstavo vsakoletnega festivala v Kranju – 42. teden slovenske drame.

Moč »novih bogatašev« prav tako stopa iz ozadja osnovnih dogodkov in se nekako »blešči« v igri v treh dejanjih *Na dnu*⁶ Vinka Möderndorferja, kar je bila v času zrelega socializma popolnoma neverjetna situacija, ki s svojo ponovitvijo vrže našo družbo stoletje nazaj – k junakom velikega ruskega pisatelja Maksima Gorkega iz istoimenske drame, ki je bila napisana v letih 1901 in 1902. Vendar je situacija absolutno sodobna: »Nekdo na dnu, da je lahko nekdo zgoraj?« (Mama) Ljudje s samega dna, ki jih prikazuje Möderndorfer, so nekako ohranili svoje dostojanstvo in posebno notranje vzdušje prave družine, vendar pa ne vzbujajo naše simpatije, saj želijo izboljšati svoj položaj na povsem enak način kot tisti, ki so zgoraj – z nesrečo drugega. Z veseljem bi prodali svojo ničvredno svobodo in družino samo zato, da bi trikrat na dan normalno jedli. Nimajo prihodnosti, ne le zato, ker so na dnu, temveč tudi zato, ker nimajo visokih želja in sanj. Pomembno simbolno vlogo igra otrok, ki se noče roditi. Na koncu igre zavlada popolna vdanost v usodo. Gesli Gorkega »Človek – kako ponosno to zveni!« in »Vse je v človeku, vse je za človeka«, ki sta navduševali milijone ljudi, se spremenita v: »Notranji smeh [...] to je moja zmaga« (brat) in »Vse je za novodobnega Kraljeviča Marka«.

Mladi Rom Kalea iz istoimenske drame⁷ Dragice Potočnjak pa se nasprotno poskuša prebiti skozi vse življenjske težave, ne da bi komu dovolil, da oskruni njegovo notranjo izvirno dobroto, celo plemenitost. Omenjeni »babičin angelček«, skoraj že odrasel človek, je eden od redkih likov v sodobni slovenski dramatik, ki vztraja v imenu prihodnosti, čeprav je zanj in njegovo družino najverjetneje pravzaprav ni. Bori se tudi Flisarjeva Klara iz drame *Antigona zdaj*, a njene misli so ostale zasidrane v preteklosti, saj se bori za spomine, ki so temelj tradicije in duhovnega razvoja ljudi.

Izjemna po koncentraciji najostrejših vprašanj sodobne slovenske družbe je otroška drama za odrasle *5fantkov.si* Simone Semenič. Pet majhnih prijateljev, starih od 10 do 11 let, se je zbralo nekega sobotnega popoldneva, da bi se igralo sodobne različice iger, ki so nam vsem dobro znane iz lastnega otroštva. Vendar so mesto junakov iz ljudskih pravljic prevzeli junaki iz ameriških risank – iz *Justice League of America* (označena s kratico JLA, ki bi kaj lahko pomenila tudi Jugoslovansko ljudsko armado, toda eden od dečkov od svojih prijateljev jasno zahteva, da kratico izgovarjajo pravilno, z angleško izgovorjavo »džej-el-ej«), kar pa ni nič čudnega, saj so bili ameriški risani vojaki dolgo časa najuglednejši branilci pravičnosti. Zakaj pa Slovenci pozabljajo, podobno kot drugi narodi, na svoje viteze? Otroško igranje fantkov spremljajo splošni hrup, vriskanje, kletvice, ponavljanje zvokov, ki so značilni za bojišče. Pravica kot vedno zmaga, zločinci pa odnehajo.

Naslednja igra, ki bi bila bolj primerna za deklice, je vzpostavljanje modela družine (mnogi narodi jo poimenujejo po svoje) – oče, mati in trije otroci različne starosti ter tudi značajev. Vendar prikazana družinska idila takoj začne razpadati od znotraj: sebičnost otrok, ki poskušajo ubogati histerično mamo in napadalnega očeta,

⁶ Nominacija za Grumovo nagrado za l. 2006.

⁷ Prvič je bila drama natisnjena l. 2001 v reviji *Sodobnost*.

uporaba agresije kot sredstva za reševanje problemov – vsi so pravzaprav že od malega družinski razgrajachi. Obenem se pojavi tudi problem popolnega nesporazuma, celo vojne med obema spoloma: »dej tisto, k jo primeš za lase in jo butaš ob tla / tisto mi je super« (Jurij). V tem na prvi pogled spontanem igračkanju se zrcali resen problem sodobne slovenske družbe. Zanimivo je, da se slovenski dramatik, lahko celo rečem, da predvsem moški, preveč posvečujejo problemu razumevanja lastnosti in posebnosti predstavnic ženskega spola, iščejo v njih slabe in tudi dobre strani, vendar ostaja nekje na obrobju vprašanje, kaj je pravzaprav danes pravi moški.

Navedemo lahko še eno (socialno) igro, ki razdeli udeležence na dva nasprotujoča si tabora. Ruska različica se imenuje »kozaki in razbojnik«. Semeničevi slovenski fantki se razdelijo na pedre in neonacije (najmodernejša sodobnost), partizane in Nemce (čeprav so še prejšnje generacije z veseljem igrale to igro, so za sodobne otroke »to same neumnosti« (Jurij)), zraven so celo »hare krišna«. Konec koncev pa tudi na koncu drame izberejo prvo varianto igre, ki pa je spet le odraz agresije sodobne družbe proti drugačnim – prikazuje vztrajanje pri določenem redu, ne pa ohranitev človeškega dostojanstva in duhovne tradicije. Junaki se poistovetijo z nasilneži, da vzbujajo nasprotovanje. Igra se konča v trenutku, ko morajo fantki domov – pa »itak so vsi mrtvi« (Krištof).

Zanimiva je tudi projekcija prihodnosti fantov, ki jo prikaže avtorica: Krištofa bo doletela prezgodnja smrt pri 23 letih zaradi samomora; računalniški programer Jurij bo umrl pri 27 letih zaradi prometne nesreče; karikaturista Vida bo smrt dohitela pri 45 letih, po štirih porokah – enkrat tudi z moškim – je obkrožen s petimi otroki; direktor Blaž bo nadaljeval družinsko tradicijo in »srečno živel do konca življenja«; biokemik Denis bo s partnerjem posvojil otroka, umrl pa bo v spanju pri 83 letih (mar ni to srečna smrt?). Na začetku pa avtorica poudarja, da so fantki dobili imena po svetnikih in mučencih, ki so bili obglavljeni. Mogoče je to aluzija za današnji obglavljeni svet, kjer si avtoritete kaj hitro nadenejo masko avtoritarnosti.

Požrešen, agresiven svet, kjer poskuša preživeti sodoben človek, spet in spet sili dramatike, da mu posvetijo svojo duhovno energijo in ustvarjalno razmišljanje. Paradoks je skrit v dejstvu, da je v sodobni slovenski dramatik nosilec tako rekoč očiščujočega načela ali čiste ljubezni lahko le obrobnež, ki ni vključen v družbeno življenje: Rom (*Kalea Dragice Potočnjak*), bolnik (*Čisti vrelec ljubezni* Saše Pavček), petletna deklica (*Smeti na luni* Rokgreja), upokojenci v domu za ostarele (komedija Toneta Partljiča *Čaj za dve* – eno od najbolj »življenja željnih« sodobnih dramskih del) – čeprav takih junakov tudi ni prav veliko. Bertold Brecht je v *Življenju Galilea* zapisal: »Nesrečna je država, ki potrebuje heroje!« – če to prenesemo na slovensko »brezherojsko« situacijo, ali lahko potemtakem trdimo, da je Slovenija »srečna« država? V sodobni slovenski dramatik, na žalost, prevladuje depresivno vzdušje (tako se zdi ob pogledu od zunaj), med redkimi komedijami pa prednjačijo predvsem »fatalne« ali »črne« komedije. Vendar je znano, da lahko pomagata le pristni humor in dobra šala – tudi na svoj račun. In čeprav delež komedije v sodobni slovenski dramatik resnično ni velik, bi mu zaradi tega v ruski *Antologiji* radi namenili opaznejšo vlogo.

Literatura

- ČEPELEVSKAJA, Tatjana I., SOZINA, Julija A., 2011: *Библиография российской словенистики (1990–2010)* / Авторы-сост. Ю. А. Созина и Т. И. Чепелевская. Москва: ИСл РАН. (Серия «Slavica et Rossica»)
- FRIDŠTEJN, Jurij G., SOZINA, Julija A. (ur.), 2011: *Словенская новелла XX века в переводах Майи Рыжовой*. Москва: Центр книги Рудомино. (Серии «Мастера художественного перевода» и «Словенский Глагол»)
- FRIDŠTEJN, Jurij G., SOZINA, Julija A. (ur.), 2011: *Против часовой стрелки. Словенская новелла. Избранное*. Москва: Центр книги Рудомино. (Серия «Словенский Глагол»)
- GAŠI, Nataša, PONIŽ, Denis, 2010: Postsocialistični in tranzicijski smeh – Slovenska komedija po letu 1991, izbrani primeri. Alojzija Zupan Sosič (ur.). *Sodobna slovenska književnost (1980–2010)*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2010. 69–75.
- JOVANOVIĆ, Dušan, 2007: *Svet je drama*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- PAVČEK, Tone (ur., prev.), ROMANENKO, Aleksandr, 1989: *Поэзия Словении: XX век* / Предисл. Т. Павчека; составление и справки об авторах А. Романенко. Москва: Художественная литература.

Viri

- BARTOL, Vladimir, JOVANOVIĆ, Dušan (dramatizacija), 2005/06: *Alamut*. Ljubljana: Drama.
- BOŽIČ, Peter, 2009: *Šumi*. Ljubljana: Študentska založba, Slovensko mladinsko gledališče.
- BRIŠKI, Matjaž, 2010: Križ. *Grumova nagrada za najboljše dramsko besedilo 2003–2005*. Kranj: Javni zavod Prešernovo gledališče, Zelolepo. 246–290.
- ФЛИСАР, Эвальд, 2001: Завтра будет лучше. (Перевод Н. Стариковой.) Ольга Плотникова (ред.): *Словенско-русский альманах. История, языкознание, публицистика, художественная литература Словении. Справочные материалы по Словении, карты*. Москва–Зеленоград: Журналистское издательское агентство «ЖАГ–ВМ»; Люберцы: Производственно-издательский комбинат ВИНТИ. 214–226.
- FLISAR, Evald, 2006: *Drame* (Jutri bo lepše; Kaj pa Leonardo?; Stric iz Amerike; Nora Nora idr.). Ljubljana: KUD Sodobnost International, Vodnikova založba (DSKG).
- FLISAR, Evald: *Antigona zdaj*. Avtorsko besedilo v digitalni obliki.
- FLISAR, Evald: *Mefistovo poročilo*. Avtorsko besedilo v digitalni obliki.
- JOVANOVIĆ, Dušan, 1997: *Balkanska trilogija* (Antigona; Uganka Korajže; Kdo to poje Sizifa). Ljubljana: Cankarjeva založba.
- JOVANOVIĆ, Dušan, 1999: *Klinika Kozarcky*. Trst: Slovensko stalno gledališče.
- JOVANOVIĆ, Dušan, ČANDER, Mitja, MAHKOVIC, Eva, 2011/12: *Bobby in Boris*. Ljubljana: Drama.
- MÖDERNDORFER, Vinko, 1989: *Camera obscura*. Avtorsko besedilo v digitalni obliki.
- MÖDERNDORFER, Vinko, 2009 (uprizoritev Prešernovo gledališče Kranj): *Lep dan za umret*. Avtorsko besedilo v digitalni obliki.
- MÖDERNDORFER, Vinko, 2011: *Limonada slovenica*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- MÖDERNDORFER, Vinko: *Na dnu*. Avtorsko besedilo v digitalni obliki.
- NOVAK, Boris A., 2000/2001: *Kassandra*. Ljubljana: Drama.
- НОВАК, Борис А., 2011: Кассандра. (Перевод Ж. Перковской.) *Из века в век. Литературное содружество. Поющие письмена. III Межд. фестиваль славянской поэзии*. 100–150.
- PARTLIJČ, Tone, 2003: Čaj za dve. Tone Partljič: *Izbrane komedije II*. Ljubljana: Karantanija. 87–137.
- PAVČEK, Saša, 2005: *Na odru zvečer* (Čisti vrelec ljubezni; Al' en al' dva?; Arija). Dob pri Domžalah: Miš.
- PAVČEK, Saša, 2006: *Pod snegom*. Avtorsko besedilo v digitalni obliki.
- PETAN, Žarko, 2006/07: *Fatalna komedija*. Ljubljana: Drama.
- POTOČNJAK, Dragica, 2009: Za naše mlade dame. *Grumova nagrada za najboljše dramsko besedilo 2006–2008*. Kranj: Javni zavod Prešernovo gledališče, Zelolepo. 87–132.

- POTOČNJAK, Dragica, 2010: *Drame* (Metuljev ples; Alisa, Alica; Hrup, ki ga povzročajo živali, je neznošen; Kalea; Za naše mlade dame). Ljubljana: Knjižna zadruga.
- ROKGRE, 2009: Smeti na luni. *Grumova nagrada za najboljše dramsko 2006–2008*. Kranj: Javni zavod Prešernovo gledališče, Zelolepo. 195–258.
- SEMENIČ, Simona, 2009: 5fantkov.si. *Grumova nagrada za najboljše dramsko besedilo*. Kranj: Javni zavod Prešernovo gledališče, Zelolepo. 122–312.
- СЕМЕНИЧ, Симона: *Пур*. (Перевод М. Рейно, Б. Горанцева.) Текст от переводчиков в электронном виде.
- SVETINA, Ivo, 2004: *Ojdip v Korintu*. Avtorska redakcija v digitalni obliki.
- SVETINA, Ivo, 2009: *Grobnica za Pekarno*. Avtorsko besedilo v digitalni obliki.
- ZAJC, Dane, 2007/08: *Jagababa*. Ljubljana: Drama.
- ZUPANČIČ, Matjaž, 2007: *Vladimir*. Ljubljana: DZS.
- ZUPANČIČ, Matjaž, 2009: Razred. *Grumova nagrada za najboljše dramsko besedilo 2006–2008*. Kranj: Javni zavod Prešernovo gledališče, Zelolepo. 9–42.
- ZUPANČIČ, Matjaž, 2010: Hodnik. *Grumova nagrada za najboljše dramsko besedilo 2003–2005*. Kranj: Javni zavod Prešernovo gledališče, Zelolepo. 12–102.
- ZUPANČIČ, Matjaž, 2011: *Shocking Shopping*. Avtorsko besedilo v digitalni obliki.